

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

R.P. Richardi Lyncei ... Vniversa Philosophia Scholastica

Complectens Physicam, siue Scientiam de Corpore naturali

Lynch, Richard

Lvgdvni, 1654

V. An causa prima secundas ad operandum physice prædeterminet?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95236](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95236)

non applicata, ratione nolitionis efficaci; quæ proculdubio omnipotentiam implicat, nec cum arbitrio concurrat: ac proinde eam non applicatam reddit. Tertiò impugnatur ea sententia, quia iuxta eam Deus non minus esset causa moralis actus prauī, quàm studiosi: siquidem ideo est causa moralis actus studiosi, quia cum inefficaciter intendit: at etiam actum prauum inefficaciter intendit. Quartò demum: quia nulla causa creata ad operandum ad extra per voluntatem merè inefficacem applicari potest, siue se sola operetur, vt aduersarij non dissidentur, siue simul cum alia causa; vt cernere est in duobus hominibus, qui ad ferendum aliquod pondus concurrere nequeunt, absque eo, quod illud ferre efficaciter velint. Explicent ergo aduersarij, quatenus Deus ad operandum ad extra simul cum arbitrio creato per voluntatem merè inefficacem applicari possit.

21. Nostra sententia sit, Deum applicare omnipotentiam suam ad concurrendum cum causa secunda libera per duplicem volitionem: aliam positivam, permissivam aliam: aliam inefficacem, efficacem aliam: quarum prima, inefficaci nimirum, & positiva actum bonum, & malum; hunc quoad solam eius entitatem, & perfectionem physicam, non vero quoad eius malitiam; illum vero quoad omnes eius formalitates intendit. Secunda vero nimirum permissiva, & efficaci neutrum actum impedire, siue efficaciter nolle statuit. Contra has volitiones seorsim sumptas plura militat, quæ negotium facessunt, vt ex superioribus liquidum est: contra eas vero simul sumptas nil obici potest, quod momenti sit, vt nunc nunc ostendo. In primis iuxta hanc sententiam rectè intelligitur, quatenus Deus peccatum non intendat, sicut opus bonum intendit; & quatenus huius potius, quàm illius author, & causa moralis sit, vt supra cap. 3. fusè exposuimus. Dices tamen: eo ipso, quod Deus velit prædeterminationem physicam ad actum prauum, ipsum etiam actum prauum virtualiter, & æquivalenter velle censetur ob connexionem essentialē, qua prædeterminatio cum actu prædeterminato connectitur: at entitas actus prauī non minus connectitur cum eius malitia, imò multo magis, videlicet per identitatem realem: igitur Deus volens entitatem actus mali, eius etiam malitiam virtualiter, & æquivalenter velle censendus est: quod tamen in apertum Dei dedecus cedere videtur. Respondeo: Deus volens efficaciter prædeterminationem physicam ad actum prauum, ipsum etiam actum virtualiter, & æquivalenter velle tenetur; cum volitio efficax prædeterminationis impossibilis sit cum nolitione efficaci actus prædeterminati. Cæterum volitio inefficax Dei terminata ad entitatem physicam actus prauī non est impossibilis cum nolitione efficaci malitiæ moralis, cum qua identificatur: vnde Deus volens inefficaciter entitatem actus prauī, eius malitiam virtualiter, & æquivalenter velle censendus non est.

22. Rursus iuxta hanc sententiam rectè intelligitur, qua ratione Deus per meram volitionem inefficacem operari ad extra simul cum arbitrio creato possit: esto se sol ad extra operari vi solius voluntatis inefficacis nequeat: cum enim actus liberi arbitrij non minus Deo, quàm ipsi arbitrio liber sit libertate indifferentiæ; vt supra cap. 3.

R. P. Lyncei Philosophiæ Tom. II.

prælibauimus: sanè Deus absque vlla volitione efficaci ad eum actum concurrere poterit: haud aliter ac homo ad actum sibi immediate liberum absque vlla volitione efficaci prauia determinare potest: quæ ratio non militat in Deo, vbi se solo operatur; eius enim sic operantis opera ei immediate libera esse non debent. Præterea iuxta hanc sententiam rectè intelligitur, quatenus actus liberi nostri arbitrij liber esse possit: siquidem volitio diuina ad eum positivè terminata inefficax est: quæ vero efficax in Deo ad illum concurrente est, non ad illum, sed ad carentiam impedimentorum terminatur: quæ certè carentia creaturæ libera non est.

CAPUT V.

An causa prima secundus ad operandum physice prædeterminet?

23. PAtres Dominicane Familie in ea sententia sunt, vt existiment, causas omnes secundas, antequam pro posteriori actu operentur, accipere à Deo aliquid intrinsecum; ratione cuius ad operandum excitentur, moueantur, & determinentur: calorem v. g. aliquid physice sibi inherens, quo ad producendum alium calorem prædeterminetur; & voluntatem præter cognitionem obiecti aliquid etiam physicum, & intrinsecum, quo ad amandum liberè prædeterminetur: hoc autem, quod causa secunda in actu secundo operatur à Deo præcipiunt, eius indolis, & naturæ adstruitur; vt eo posito, ne diuinitus quidem possit non operari causa secunda, cui imprimitur; eo vero deficiente neutiquam operari possit. Quare prædeterminatio physica à suis Authoribus vnanimi & pleno consensu appellatur: à nonnullis qualitas vitalis, nimirum illustratio aliqua intellectus, aut pia affectio voluntatis: ab alijs qualitas mortua, & non vitalis censetur.

24. At vniuersa Societas Iesu contrariam sententiam sequuta est: & eiusmodi prædeterminationem physicam arbitrij libertatem euertere, sufficientiam gratiæ Dei de medio tollere, Deum authorem peccati constituere, causis necessarijs superfluam esse, & Concilijs PP. Scripturis, & antiquis Scholasticis planè repugnare semper censuit. Delata est controuersia ad Summos Pontifices: & cum nostri modesta sententiæ suæ defensione contenti essent, nullamque contrariæ sententiæ notam, aut censuram molirentur; summo tandem orbis plausu, & Ecclesiæ emolumento obtinuimus; & sententiam nostram velut tutam, catholicam, & ad hæreses nostri temporis profligendas vtilissimam defendi posse euicimus. Non vacat pro dignitate tractare quæstionem hanc celeberrimam, qua totius orbis gymnasia personant, præla lassantur, & ingenia torquentur: quare omīssis Theologicis argumentis, eam philosophicè tantum tractare, solumque argumentum à libertate desumptum breuiter expendere animus est. Positum libera est, quæ positum omnibus requisitis ad operandum, operari, & non operari potest: at voluntas prædeterminata, positum omnibus requisitis ad operandum, præcise operari

R. 2

neutiquam

neutiquam vero non operari potest : ergo voluntas prædeterminata ad operandum liberè operari nequit. Maior est definitio libertatis à nullo non recepta. Minor probatur : quia prædeterminatio physica est vnum ex requisitis ad operandum , & posita ea non potest voluntas non operari , cum essentialiter connexa sit cum operatione : igitur voluntas prædeterminata ad operandum liberè operari nequit. Mirum est , quantopere torqueat hoc argumentum aduersarios , & quot modis eius vim eluctari conentur.

25.

Respondent primò Thomistæ : posse voluntatem prædeterminatam non operari in sensu diuiso prædeterminationis , licet non in sensu composito ; idque sufficere , vt liberè operetur : quæ ratione homo liberè sedet , quamvis in sensu composito sessionis , siue dum sedet , non sedere nequeat : quia in sensu diuiso sessionis sedere potest. Contra tamen primò : quia non operari in sensu diuiso , sicut ad libertatem oportet , est posse diuidere , & tollere omne id , quod cum non operatione impossibile est : quæ ratione potest quis in sensu diuiso non sedere , sicut ad libertatem sessionis opus est ; quia potest diuidere , siue tollere sessionem impossibilem cum non sessione : at voluntas , iuxta aduersarios , diuidere prædeterminationem impossibilem cum non operando eamve à se discutere nequit. Contra secundò : quia si sensus diuusus , & compositus prædeterminationis libertati consentaneus acceptatur pro hoc , quod est , posita prædeterminatione non posse voluntatem non operari ; & ea non posita posse eam non operari , vti à Thomistis ante Alueldam , quidquid ipse obstrepat , semper hucusque vsurparus fuit ; si , inquam , ita accipitur , non est , cur Beatus liberè Deum non amet : siquidem quamvis posita visione Dei , eum non amare nequeat ; ea tamen sublata eum non amare potest ; & , quod plus est , non est , cur belluis libertas non insit ; quamvis enim sufficienter proposito obiecto , illud non appetere nequeant ; sublata tamen ea propositione obiecti , illud non appetere possunt. Contra tertio , & efficacissime : quia Concilium Tridentinum sess. 6. cap. 5. can. 4. sermonem habens de gratia efficaci , eamque cum libertate compositibilem esse contra Calvinum statuens , ita pronunciat : *liberum arbitrium à Deo motum , & excitatum potest dissentire , si velit* : at posse dissentire gratiæ efficaci , est posse non operari in sensu composito illius : siquidem in sensu diuiso gratiæ efficaci , eaque non existente , ei dissentire nequit voluntas , quantumvis non operetur : sicut præcepto non posito , ac non existenti nemo contrauenire , illudue violare potest : igitur voluntas potest non operari in sensu composito gratiæ efficaci : cum ergo gratiam efficacem in prædeterminatione physica aduersarij collocent , sanè voluntas , &c.

26.

Tandem ea solutio à nostris confutari solet : quia voluntatem prædeterminatam non operari , est componere carentiam operationis cum prædeterminatione ad operandum : ergo posse voluntatem prædeterminatam operari , est posse componere carentiam operationis cum prædeterminatione. Antecedens à Thomisticis admittitur , nec ab vilo mentis compote negari potest. Consequentia est euidens : quia posse defini-

tum , est posse definitionem : at voluntatem prædeterminatam non operari , & componere carentiam operationis cum prædeterminatione sunt essentialiter idem , & se habent , sicut definitum & definitio : ergo posse vnum , est posse alterum. Tum à paritate : quia hæc consequentia est euidens : esse hominem , est esse animal rationale : ergo posse esse hominem , est posse esse animal rationale : ergo etiam superior consequentia euidens est : tum sic , voluntatem prædeterminatam ad operandum posse non operari , est posse componere carentiam operationis cum prædeterminatione : at voluntas prædeterminata ad operandum potest non operari , aliàs libera non esset : igitur potest componere carentiam operationis cum prædeterminatione , vel , quod perinde est , in sensu composito prædeterminationis non operari , quod tamen impossibile est.

27.

Secundò alij respondent , voluntatem posita prædeterminatione ad operandum , siue ex suppositione prædeterminationis non posse non operari ; & tamen liberè operari : eo quod eiusmodi suppositio non sit simpliciter antecedens , neque prædeterminatio sit actus primus ad operationem , sed actus quidam medius inter actum primum , qui in voluntate proximè expedita ad vtrumlibet consistit , & actum secundum , qui in ipsa operatione consistit : quare sicut homo liberè sedet , licet ex suppositione , quod sedeat , non sedere nequeat : videlicet quia ea suppositio simpliciter antecedens non est , sed potius simpliciter consequens : ita similiter , &c. Contra tamen primò : quia D. Thomas , à quo aduersarij ne latum quidem vnguam se discedere profitentur , actum adequatè diuidit in primum , & secundum 1. part. quæst. 48. art. 5. ibi : *actus autem est duplex , primus & secundus : actus quidem primus est forma , & integritas rei : actus autem secundus est operatio* . & quæst. 1. de potentia art. 1. ibi : *sciendum quod potentia dicitur ab actu : actus autem est duplex , scilicet primus , qui est forma , & secundus , qui est operatio* : igitur si Angelico Doctore standum est , actus omnis medius inter primum , & secundum commentitius est : ac proinde in eiusmodi actu prædeterminatio collocari nequit. Et quidem mirari satis non possum aduersarios , qui nomen scientiæ mediæ , scientiæ conditionerum re ipsa in Deo existenti accommodatum tantopore respuunt ; actum tamen medium nusquam apud antiquos vsurparum amplectuntur.

28.

Contra secundò : quia prædeterminatio physica constituit voluntatem proximè expeditam ad operandum , eique sic expeditæ neutiquam superaddi potest , vt aduersarij nituntur : igitur non est actus medius inter voluntatem proximè expeditam , & eius operationem. Antecedens suadetur : quia vt voluntas operetur , nihil aliud præuiè requiritur , quàm vt sit proximè expedita ad operandum : quidquid enim aliud excogitari potest , superfluum , & commentitium est : at , vt voluntas operetur , prædeterminatio præuiè requiritur , vt aduersarij omnes farentur : igitur prædeterminatio voluntatem proximè expeditam ad operandum constituit. Confirmatur , & declaratur : cognitio est actus primus respectu amoris , & non actus medius inter voluntatem potentem amare , & ipsum amorem : non

alia

alia ratione, nisi quia cognitio antecedit natura amorem, ad eumque intentionaliter aut mouet, aut determinat: at prædeterminatio physica præcedit natura operationem, ad eamque physicè non solum mouet, verum etiam determinat: quæ duo & ab ipsis aduersariis admittuntur, & vel ex ipsa prædeterminationis etymologia perspicuè colligi possunt.

29. Contra tertio: quia vt actus ille medius admittatur, in eoque prædeterminatio physica collocetur, id omne ad tuendam libertatem inutile, & insufficiens est: siquidem quamuis actio sit actus quidam medius inter causam, & effectum; tamen si actio essentialiter connexa cum effectu, non esset in potestate causæ, nec hæc eam ponere, aut non ponere potest; sanè effectus causæ liber esse non posset, vt manifestum est: igitur quamuis prædeterminatio physica essentialiter connexa cum actione sit actus medius inter causam, & actionem; si tamen ea in potestate causæ non sit, nec eam ponere, aut non ponere possit: sanè actio causa libera esse non poterit: at prædeterminatio physica non est in potestate voluntatis, nec voluntati eam ponere, aut tollere pro libito integrum est: igitur actio prædeterminata voluntati libera esse non potest.

30. Tertio alij respondent prædeterminationem non esse suppositionem simpliciter antecedentem, sed quodammodo consequentem: quia licet antecedar actum bonum in genere causæ efficientis, eum tamen subsequitur in genere causæ materialis, siue dispositiue: eo quod actus bonus à Deo prædeterminatus sit dispositio, qua homo ad eam prædeterminationem à Deo accipiendam disponitur: vnde licet supposita prædeterminatione non possit voluntas non operari, tamen liberè operabitur. Contra tamen primo: quia mutua illa prioritas in diuerso genere omnino repugnat, vt supra tract. 4. fusè ostendimus. Contra secundo: quia iuxta hanc solutionem ideo vnus homo, & non alius haberet physicam prædeterminationem, siue gratiam efficacem; quia vnus, & non alter ad eam liberè se disponere voluit: quare cum vnus, & non alter conuertitur per gratiam efficacem, vnus se ab alio non solum in actu secundo, verum etiam in actu primo discernit. Quorsum ergo contra nos verba illa Pauli: *quis est, qui se discernit?* aduersarij ingeminant? cum iuxta ipsos vnus homo se ab alio in actu primo discernat, & in nostra sententia solum in actu secundo homo se discernat: & iuxta ipsos efficacia gratiæ in actu primo in potestate voluntatis sit, iuxta nos vero solum reddere efficacem eam in actu secundo voluntatis arbitrio subditum sit. Aut cur sequentibus Pauli verbis: *quid gloriaris, quasi non acceperis* contra nos, quasi contra fautores liberi arbitrij tantopere gloriantur? cum ipsi longè plus, quam nos libero arbitrio deferant; & consequentem gratiæ, quæ efficax est, in potestate & merito voluntatis statuunt, quam tamen nos soli Deo acceptam referimus. Parco aliis argumentis ne longus sim.

31. Quarto alij respondent, voluntatem prædeterminatam posse non operari posita prædeterminatione, & cum ea carentiam operationis componere: ceterum infallibiliter operaturam, & ca-

R. P. Lyncei Philosophia Tom. II.

rentiam operationis cum prædeterminatione nunquam composituram. Contra tamen; quia prædeterminatio physica ad operandum, aut essentialiter, siue cum operatione connexa est: & ita est essentialiter, & physicè impossibilis cum carentia operationis: ac proinde compositio carentiæ operationis cum prædeterminatione essentialiter repugnat: eo autem ipso quod essentialiter repugnet, ad eam nulla potentia dari potest: aut prædeterminatio physica non est essentialiter connexa cum operatione, sed tantum moraliter: eo quod difficultas cohibendi operationem posita prædeterminatione tanta sit, vt facta ea suppositione infallibiliter cohibenda non sit: & sic prædeterminatio illa non physica erit, sed moralis; de qua inter nostros Authores, & Thomistas in præfenti minimè controuertitur: & de qua facile probari posset iuxta superiora eodem modo tollere libertatem moralem, quo prædeterminatio physica libertatem physicam tollit.

32. Quinto alij respondent, potentiam liberam esse, non quæ indifferentia subiectiua potest operari, & non operari, positis omnibus requisitis; sed quæ indifferentia obiectiua potest operari, & non operari, positis omnibus requisitis; id est, quæ iis positis habet iudicium indifferens, quo vtraque contradictionis partem cognoscat: cum ergo cum prædeterminatione physica eiusmodi iudicium indifferens cohæreat, sanè cum ea libertas cohærere poterit. Verum hæc solutio merito ab ipsis Thomistis iam deseritur: quia iudicium indifferens cum necessitate coniuncta esse potest, & se solo libertatem non adstruit: qua ratione quamuis humanitas Christi habeat iudicium indifferens boni, & mali; ad bonum tamen, & malum libera non est, sed vi vnionis hypostaticæ ad bonum necessitata: igitur quamuis voluntas prædeterminata ad operandum habeat iudicium indifferens circa operationem, & non operationem; non ob id liberè, sed potius necessario operabitur.

CAPVT VI.

Argumenta contraria soluuntur.

33. Obiiciunt primò aduersarij plura loca Aristotelis, in quibus asserit, Deum esse primum motorem, primam causam primum liberum: ergo quia Deus prius natura mouet, causat, & liberè producit operationem creaturæ, quam ipsa eam operatione ponat: id, per quod Deus prius natura, quæ existat operatio creaturæ, eam causat, & liberè producit, & ad eam efficaciter mouet, siue determinat, prædeterminatio physica est. Respondendo, Deum dici primum motorem, primam causam, primumque liberum respectu cuiusvis operationis, & actionis creatæ: non quod actio Dei actione creaturæ prior natura sit, eamque naturaliter producat, cum vtraque actio eadem realiter sit, sed quod actio Dei prior dignitate sit actione creaturæ, sumpta actione in concreto: videlicet quia Deus per actionem sibi cum creatura communem principalius, & dignius effectum producit, quam creaturæ: eaque actio Deo magis, quam creaturæ adscribenda est. Obiiciunt secundò plura D. Thomæ loca, in quibus docet Deum mouere, applicare, & adiungere causas